

13. Суркин В.В. Финансы домохозяйств в исследованиях зарубежных и российских экономистов / В.В. Суркин // Сервис plus : науч.-практ. журнал / Российский государственный университет туризма и сервиса. – 2008. – № 4. – С. 82-86.

14. Финанси (теоретичні основи) : підручник / за ред. М.В. Грідчиної, В.Б. Захожая. – Вид. 3-тє, [стереот.]. – К. : Вид. дім "Персонал", 2008. – 306 с.

Крамченко Р.А. Интерпретация содержания и принципы организации финансов домохозяйств

Раскрыта предыстория формирования финансов домохозяйств как нового направления экономической науки на базе эволюции теории финансового поведения домохозяйств. Систематизированы подходы к трактовке категории "финансы домохозяйств" и раскрыто ее содержание. Выделены и охарактеризованы принципы организации финансов домохозяйств.

Ключевые слова: финансы, принципы организации финансов, финансовые теории, финансовое поведение домохозяйств, финансы домохозяйств.

Kramchenko R.A. The interpretation of the essence of finance household and its principles

The article describes the background forming household finances as a new direction of economic science. Dug up the evolution theory financial behaviour of households. The article summarizes the approach to the interpretation of the category "household finance". Specified by the contents of the category "household finance". Isolated and characterized by principles of finance households.

Keywords: finance, principles of finance, financial theory, financial behaviour, household finances.

УДК 331.5(477.87) Доц. Ю.В. Машика, канд. екон. наук – Ужгородський НУ

ПРОБЛЕМИ ТА РІВЕНЬ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Досліджено рівень безробіття в Україні та країнах ЄС. Оскільки безробіття є важливою соціально-економічною проблемою, також з'ясовано наслідки, які спричиняє проблема безробіття у суспільстві. Вирішення проблеми безробіття є важливим кроком до кращого життя у розвиненій країні. Зазначено й описано головні причини досить високого рівня безробіття на сьогодні, а саме такі як: спад економіки і відповідне скорочення сукупного попиту на робочу силу, структурні зрушення (міжгалузеві, внутрішньогалузеві, регіональні), рух робочої сили (професійний, соціальний, регіональний). Окрім цього, доведено, що ринок праці є складною економічною структурою, яка потребує постійних досліджень, аналізу, статистичного обліку та постійного законодавчого регулювання.

Ключові слова: державне управління, зайнятість, рівень безробіття, Європейський Союз, міграція робочої сили, молодіжне безробіття, регулювання, робоче місце, конкуренція, ВВП, продуктивність праці.

Постановка проблеми. Сьогодні безробіття є великою соціально-економічною проблемою, яка потребує вивчення, аналізу та розроблення методів її вирішення. Оскільки безробіття є характеристикою конкурентоспроможності ринку праці, то це у суспільстві супроводжується поширенням бідності, ресурси не повністю використовуються, збурюється соціальна нестабільність і т.ін. Унаслідок зростання безробіття в Україні та країнах ЄС, бідність зумовлює зменшення доходів сімей, члени яких не мають постійного місця роботи, і це знижує попит на різні види товарів і послуг, зменшує доходи держави та реалі-

зацію формування бюджету та реалізацію соціальних програм. Безробіття призводить до виникнення таких негативних показників, як злочинність та суїциди, тому що люди опиняються у безвихідній ситуації, і не маючи коштів на проживання, закінчують життя самогубством. Зростання рівня безробіття також є загрозою стабільному розвитку країни та національній безпеці і можливий розвиток дестабілізації в економіці. Люди шукають собі постійне місце роботи, і якщо їй це не вдається, то з'являється почуття відчаю. Ці люди зазнають психологічних травм і через такі психічні зрушення не контролюють свою поведінку і здатні на необдумані вчинки. Отже, актуальність питання безробіття є дуже важливим і потребує уваги до себе з боку держави. Саме за допомогою такого регулювання можна позбутись недоліків функціонування ринку праці.

Аналіз останніх джерел досліджень та публікацій. Безробіття є глобальною проблемою, яка потребує значних досліджень, порівнянь, аналізів. Цей прояв суспільного життя досліджувало багато економістів: В. Галицький, І. Гнибіденко, І. Моцін, Ю. Маршавін, Я. Міклош, Л. Єневич, В. Саульська, Л. Шиян, М. Міропольська, а також інші зарубіжні фахівці. Першу спробу пояснити сутність і причини безробіття зробив Т. Мальтус. Його концепція з певними модифікаціями існує й досі. Засобами усунення безробіття Мальтус і неомальтузіанці вважають війни, епідемії, свідоме обмеження народжуваності тощо. Проте, незважаючи на значний загальносвітовий науковий доробок, проблеми безробіття і досі залишаються вивченими недостатньо глибоко, тому є потреба в подальших наукових дослідженнях.

Невирішені аспекти проблеми. Незважаючи на значний науковий доробок, повною мірою досліджено питання особливостей проблем та рівня безробіття в Україні та країнах ЄС протягом 2000-2012 рр. та 9 місяців 2013 р., що власне і стало предметом дослідження.

Мета роботи – оцінити сучасний стан безробіття в Україні та Європейському Союзі, а також дослідити причини розвитку безробіття та методи його вирішення. Для цього використовували методи статистичні, економіко-математичні, порівняльного аналізу та динамічних рядів.

Основна частина. Безробіття – це соціально-економічне явище, пов'язане з перевищенням пропозиції робочої сили відносно попиту на неї, стан зайнятості частини економічно активного населення [8, с. 182]. Стан безробіття базується на трьох критеріях, які повинні задовольнятися одночасно: "без роботи", тобто відсутність роботи за наймом або самозайнятості; "готовність і здатність працювати у даний час"; "пошук роботи" [6, с. 172].

Офіційна статистика України штучно занижує не лише рівень безробіття, а й інші найважливіші для визначення життєвого рівня показники. Так, на думку американського економіста В. Квінта, рівень офіційно визнаного безробіття в Україні становив лише 4 % від працездатного населення, а насправді – на 13 % вище, ніж у середньому по країнах, які у травні 2004 р. вступили до ЄС. Це позначається і на безробітних – вони відчувають значний психологічний тиск, частіше хворіють на серцеві, нервові захворювання, більше схильні до відчайдушних вчинків. Державна служба зайнятості ставить перед собою завдання пришвидшити працевлаштування безробітних і зменшити середню три-

валість безробіття, яка відповідала б практиці європейських країн, де вона зазвичай становить 120 днів. За цей час людина не втрачає трудових навичок та готова відразу приступити до роботи.

У Європейських країнах був високий рівень мінімальної зарплатні, яку кілька провідних країн, наприклад Франція, закріпили в законодавчому порядку. Можливо, вагомий причина в існуванні бар'єрів на товарному ринку та ринку послуг. Приміром, у середньому 10 % усіх робочих місць в індустріалізованих країнах припадає на роздрібну торгівлю. Цей сектор став головним джерелом створення робочих місць в Америці; натомість у Франції зайнятість у роздрібній торгівлі зменшилася. Можливо, це відбулося внаслідок суворого регулювання зонального поділу торгівлі та обмеження годин роботи. Високі рівні безробіття змусили багатьох замислитися над роллю оплачуваної роботи у житті загалом. Вірогідно, що дехто перегляне своє ставлення до роботи, відмовившись від пануючих раніше поглядів [7].

Для українського та європейського суспільства проблема безробіття продовжує залишатися гострою. Вагомий внесок до формування безробіття здійснює прихована його форма, тобто небажання чи неможливість значної частини безробітних осіб працездатного віку реєструватися в службах зайнятості. Таким чином, сьогодні в Україні рівень безробіття становить 7,4 % і перебуває на рівні з країнами ЄС, а рівень зареєстрованого безробіття тільки 2,1 %. Безробіття ж у ЄС продовжувало зростати й у 2013 р. Сьогодні в ЄС 26,2 млн безробітних, (19 млн – у зоні євро), тобто 10,8 % активного населення Євросоюзу (11,9 % зони євро). За статистичними даними, на початок 2013 р. розрив між безробіттям на півдні та півночі зони євро, як ніколи, значний. ВВП Євросоюзу в останньому кварталі 2012 р. скоротився на 0,5 %. Видатки на соціальний захист знижуються швидше, ніж під час попередніх економічних криз [7].

Країни Європейського Союзу здатні краще реагувати та зменшувати відсоток безробіття за допомогою реалізації політичних програм. Рівень безробіття в Євросоюзі за останні 5 років значно підвищився, тобто у Європі і надалі розповсюджується соціальна криза. У багатьох державах-членах ЄС немає помітного покращення. Очевидно, що найбільше наслідки позначаються на найбідніших. У багатьох країнах ЄС збільшуються податки на зайнятість, а обсяг бюджету скорочується, тому дуже нестабільним стає сектор домогосподарств [7]. На нашу думку, уряди повинні інвестувати для повернення до всеосяжного економічного зростання і для того, щоб запропонувати громадянам гідні умови життя. Пакет заходів за соціальними інвестиціями, нещодавно прийнятий Єврокомісією, пропонує шляхи в цьому напрямку.

Причинами виникнення безробіття є: міграція робочої сили (5 млн українців-заробітчан у країнах Заходу); спад економіки і відповідне скорочення сукупного попиту на робочу силу; структурні зрушення; важкі умови праці; нерегулярна чи взагалі відсутня виплата заробітної плати; обмежена кількість робочих місць; процеси приватизації та роздержавлення [8, с. 183].

Виникнення безробіття тягне за собою такі наслідки: посилення соціального напруження; зростання кількості психічних захворювань; посилення соціальної диференціації; загострення криміногенної ситуації; падіння трудової ак-

тивності; скорочення податкових надходжень; зменшення ВВП; падіння життєвого рівня населення; зростання витрат на допомоги безробітним.

Необхідно вжити низку заходів, щоб мінімізувати рівень безробіття у країні. Зростання можливостей економіки щодо забезпечення робочими місцями відчутно особливо у сфері підприємництва. Щодо розширення зайнятості на селі, то воно пов'язане з підтримкою й заохоченням розвитку видів діяльності на сільських територіях, що підтверджується досвідом зарубіжних країн [3, с. 94], а також створення сприятливого соціального середовища для підвищення престижу та мотивації праці, насамперед у молоді, привабливих умов для проживання у сільській місцевості, зупинення руйнації об'єктів соціальної інфраструктури. Необхідно створювати соціально-економічні та правові умови для сприяння зайнятості на селі, збільшення престижних робочих місць у галузях сільського господарства і соціальної інфраструктури відповідно до потреб села. Враховуючи сезонний характер сільськогосподарської праці, потрібно забезпечити умови для рівномірної зайнятості протягом року.

Важливою проблемою в Україні є відсутність робочих місць для молодих людей, які здобули вищу освіту (молодіжне безробіття). Однак це є проблемою не лише на національному, а і на міжнародному рівнях. Цим питанням займається Міжнародний молодіжний фонд (IYF), який зазначив, що до 2018 р. світовий рівень безробіття серед молоді досягне 12,8 %. Виникає необхідність вирішення причини безробіття за допомогою регулювання державою, яке має починати свою роботу з професійної реалізації молоді, і закінчуючи принципами регулювання оплати праці. Для вирішення проблеми молодіжного безробіття потрібно вживати таких заходів: створення підприємств для працевлаштування молоді у вільний від навчання час; сприяння створенню малих молодіжних підприємств; створення при вишах або при службах зайнятості відділів сприяння працевлаштуванню молоді [2, с. 40]. Фінансування зайнятості є однією з важливих макроекономічних цілей кожної країни. В Україні лише 0,41 % ВВП виділяється на створення нових робочих місць. Країни Європейського Союзу виділяють для проведення політики зайнятості більшу частину фінансових ресурсів (2,6 % – Швеція, 3 % – Франція, 1,6 % – Угорщина) [5, с.184].

Висновки. Отже, ринок праці є важливою складовою частиною економіки кожної країни на сучасному етапі. Основною проблемою ринку праці є безробіття, яке потребує державного регулювання, статистичного обліку, аналізу та прогнозування. Аналізуючи рівень безробіття в Україні та країнах ЄС, можна побачити, що вони перебувають на одному рівні. Відсутність робочих місць у країні зумовлює негативні наслідки, насамперед порушує психічну рівноважність її громадян. Потрібно чітко розмежовувати такі поняття, як державне регулювання зайнятості, тобто вплив держави щодо стимулювання розвитку робочих місць, та державного регулювання ринку праці, тобто регулювання наслідків функціонування економіки, пов'язаних з виникненням безробіття. Таким чином, проблема безробіття набуває особливої актуальності і потребує глибокого наукового аналізу та вироблення на цій основі практичних рекомендацій, які можна використовувати для розроблення і реалізації ефективної соціально-економічної політики, спрямованої на забезпечення продуктивної зайнятості еконо-

мічно активного населення країни і зменшення рівня безробіття до мінімального соціально-допустимого рівня. Питання безробіття є дуже актуальним і потребує подальших досліджень, що і буде розглянуто у наступних наукових працях.

Література

1. Про зайнятість населення: Закон України від 01.03.1991 р., № 803-ХІІ (зі змінами та доповненнями) // Закони України. – Т. 1.
2. Котова О.В. Державна молодіжна політика: проблеми працевлаштування молоді / О.В. Котова // Наукові доробки молоді – вирішенню проблем європейської інтеграції. – 2008. – Т. 1. – С. 38-40.
3. Ляшенко О.А. Професійне навчання та професійна підготовка як інструмент подолання безробіття / О.А. Ляшенко // Економіка та держава : наук.-практ. журнал. – 2008. – № 5. – С. 94-95.
4. Статистичні дані Державного комітету статистики України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Прушківська Е.В. Світовий досвід та основні напрями державного регулювання зайнятості в Україні // Держава та регіони : наук.-виробн. журнал. – 2008. – № 4. – С. 182-186.
6. Серьогіна Ю.С. Безробіття в Україні: проблеми та перспективи // Наукові доробки молоді – вирішенню проблем європейської інтеграції. – 2008. – Т. 2. – С. 171-173.
7. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home> – Євростат.
8. Чурилова О.В. Безробіття в Україні: причини, види, наслідки / О.В. Чурилова // Наукові доробки молоді – вирішення проблем європейської інтеграції. – 2008. – Т. 2. – С. 182-184.

Машика Ю.В. Проблемы и уровень безработицы в Украине и странах Европейского Союза

Исследован уровень безработицы в Украине и странах ЕС. Поскольку безработица является важной социально-экономической проблемой, также выяснены последствия, которые влечет проблема безработицы в обществе. Решение проблемы безработицы является важным шагом к лучшей жизни в развитой стране. Указаны и описаны главные причины достаточно высокого уровня безработицы на сегодняшний день, а именно такие как: спад экономики и соответствующее сокращение совокупного спроса на рабочую силу, структурные сдвиги (межотраслевые, внутриотраслевые, региональные), движение рабочей силы (профессиональный, социальный, региональный). Кроме этого, доказано, что рынок труда является сложной экономической структурой, требует постоянных исследований, анализа, статистического учета и постоянного законодательного регулирования.

Ключевые слова: государственное управление, занятость, уровень безработицы, Европейский Союз, миграция рабочей силы, молодежная безработица, регулирование, рабочее место, конкуренция, ВВП, производительность труда.

Mashika Yu. V. The problems and the unemployment rate in Ukraine and the EU

The article examines the unemployment rate in Ukraine and the EU. Since unemployment is an important social and economic problem, as it was found effects that cause the problem of unemployment in the society. Solving the problem of unemployment is an important step towards a better life in a developed country. The article stated and described the main causes very high level of unemployment today, namely, such as the economic downturn and a corresponding reduction in aggregate demand for labor, structural changes (inter-, intra-, regional), movement of labor (professional, social, regional). In addition, it is proved that the labor market is a complex economic structure that requires constant research, analysis, statistical records and direct legislative regulation.

Keywords: governance, employment, unemployment, European Union, labor migration, youth unemployment, regulation, jobs, competition, GDP, labor productivity.

УДК 630*91:504.062

Доц. А.М. Польовський, канд. екон. наук –
НЛТУ України, м. Львів

ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ЛІСОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ПРИПИНЕННЯ ТОРГІВЛІ НЕЗАКОННО ЗАГОТОВЛЕНОЮ ДЕРЕВИНОЮ

Проаналізовано основні причини незаконних лісозаготівель та наслідки торгівлі незаконно заготовленою деревиною для ринків лісової продукції. Досліджено міжнародні ініціативи щодо вирішення проблеми торгівлі незаконно заготовленою деревиною. Запропоновано комплекс обов'язкових та добровільних інструментів міжнародної лісової політики, необхідних для припинення незаконних лісозаготівель та торгівлі незаконно заготовленою деревиною.

Ключові слова: лісове господарство, лісова політика, стале лісокористування, незаконні лісозаготівлі, торгівля лісовою продукцією.

Проблеми незаконних лісозаготівель і торгівлі лісовою продукцією потрібно розглядати комплексно в контексті міжнародної лісової політики і запровадження сталого ведення лісового господарства. Завданням міжнародної лісової політики має бути вироблення пріоритетів та визначення необхідних змін у лісовому секторі економіки на національному та міжнародному рівнях з метою удосконалення ведення лісового господарства та досягнення позитивних економічних, екологічних та соціальних ефектів. У цьому контексті важливим завданням є подолання проблеми незаконних лісозаготівель і торгівлі нелегальною деревиною з метою формування ефективного ринку продукції та послуг лісового господарства [2, 3].

Про актуальність проблем походження деревини та незаконного вирубування лісів в Україні свідчать численні публікації в українських і зарубіжних виданнях, проведені конференції та зустрічі науковців, експертів і фахівців лісового господарства. У них пропонують застосувати комплекс інструментів лісової політики для боротьби з нелегальними рубаннями, зокрема запровадження єдиної системи електронного обліку деревини та сертифікації походження деревини, розширення прав та повноважень лісової охорони, диференціація штрафних санкцій за незаконні вирубування лісів тощо [1, 6-8].

Незаконні лісозаготівлі та торгівля нелегальною деревиною є серйозними проблемами не лише через зв'язки з корупцією та злочинністю, але також через їх негативний вплив на ціни лісової продукції та стан лісових екосистем. Незаконні вирубування спричинюють погіршення стану лісів і негативно впливають на показники створення робочих місць, соціально-економічного розвитку та боротьби з бідністю місцевого населення.

У Європі, Північній Америці, Японії та багатьох інших країнах торгівлю незаконно заготовленою лісовою продукцією визнають негативним чинником впливу на лісове господарство країн, що розвиваються. Були запроваджені ініціативи з метою запобігання шкоди довкіллю від торгівлі виробів з деревини. Екологічні вимоги до лісового менеджменту стали частиною функції попиту більшості імпортерських ринків, особливо в сегменті таких кінцевих виробів з деревини, як меблі, папір та будівельні матеріали. Як наслідок, сертифікація та вимога щодо законного походження деревини стали сьогодні ринковим стандар-